

Inhuldiging Spoorlijn Matadi-Kinshasha in Congo 1898

Fleur de Coin - Lijst 10 - nr. 824

Gouden hanger in Art-Nouveaustijl van 42x33mm uitgegeven ter ere van de inhuldiging van de spoorlijn Matadi-Kinshasha

De graveur is Isidore Lievin de Rudder (Brussel 1855 - Ukkel 1943), beeldhouwer, graveur, schilder en keramist die ook juwelen ontwierp voor Philippe Wolfers. Het is ook het atelier van Ph. Wolfers die de hanger uitvoerde.

Als begunstigde wordt op de keerzijde vermeld: "Mr. le Ch.r de Bauer". de handtekening eronder is moeilijk te ontcijferen.

De spoorlijn Matadi-Kinshasha is een spoorlijn van 366km die werd gebouwd van 1890 tot 1898 tussen de haven van Matadi in Neder-Congo en Kinshasha (nu Leopoldstad).

Onder impuls van koning Leopold II werd in 1878 de Internationale Afrikaanse Vereniging (IAV) opgericht. Deze had in de eerste plaats een humanitair doel nl. het uitroeien van de slavenhandel en het beschaven van Centraal Afrika. Later overheersten vooral de economische aspecten. De aanleg van een spoorlijn naar de moeilijk bereikbare gedeeltes van Congo bleek hierbij noodzakelijk.

Sinds de jaren 1880 werden de exploratie en exploitatie van het Congolese grondgebied door de Kongo-Vrijstaat gerealiseerd door gebruik te maken van de rivieren. Maar tussen Matadi en Kinshasha was de rivier niet bevaarbaar omwille van de Livingstone watervallen en de Inga-watervallen, die zich uitstrekken over een lengte van 300 km. Het transport gebeurde door dragers, een inefficiënt systeem dat onhoudbaar was geworden als gevolg van de gestegen kosten en de vrachttarieven. Bovendien was het zeer dodelijk voor de dragers, vaak slaven of onder dwang ingelijfde lokale bevolking. Er werd dan ook al snel besloten om een spoorlijn te bouwen op deze route.

Na zijn succesvolle vorige expedities in Congo, was Stanley de aangewezen persoon om het terrein hiervoor te verkennen. Stanley meende echter dat Leopold II dit financieel nooit alleen zou kunnen halen en kon hem overtuigen om een overeenkomst te sluiten met het Syndicaat van Manchester voor de oprichting van een organisme met een kapitaal van 25 miljoen. Zeer tegen zijn zin ondertekende Leopold II de overeenkomst (1885).

Albert Thys, vleugeladjutant van de koning en tevens zijn persoonlijke raadgever voor Congolese aangelegenheden, kon zich echter niet verzoenen met het feit dat na het al geleverde pionierswerk van de vorst, de spoorweg uiteindelijk toch in Engelse handen zou overgaan. Hij drong er bij de koning op aan, om zelf de spoorlijn aan te leggen en beloofde Leopold II dat hij het nodige kapitaal bij elkaar zou krijgen. Hij hield toespraken en pleidooien, zocht contact met bankiers en zakenlieden en wist uiteindelijk de Belgische zakenwereld te overtuigen om de voorbereidende terreinstudie te financieren. De koning verbrak daarop zijn overeenkomst met het Syndicaat van Manchester en op 27 december 1887 werd de Compagnie du Congo pour le Commerce et l'Industrie (CCCI) opgericht.

Onder leiding van Albert Thys werd het terrein verkend. Deze verkenning doorheen onbekend terrein verliep met veel moeite en kostte heel wat mensenlevens. Bovendien moest er snel gewerkt worden, want de expeditie kostte heel wat geld. Na 17 maanden terreinstudie kon de aanleg van start gaan en op 23 juni 1889 werd de Compagnie du Chemin de Fer du Congo opgericht. De bouw van de spoorweg duurde van 1890 tot 1898 en kostte uiteindelijk het leven aan 1932 mensen (1800 zwarten en 132 blanken). Ondanks de technische en financiële moeilijkheden in verband met de aanleg van deze spoorlijn, bleek die al snel zeer rendabel, vooral door de exploitatie van ivoor en rubber.

Op 1 juli 1898, werd de lijn Matadi-Leopoldstad plechtig geopend. De hanger/penning is dus een aandenken aan dit gebeuren. Elke penning of medaille heeft zijn eigen verhaal en bij dit kleine elegante art-nouveau hangertje wordt een belangrijk historisch feit in de Belgisch-Congolese verhouding geëvoceerd. Ook wordt de nieuwsgierigheid gewekt naar de oorspronkelijke bezitter ervan. Wie was hij? Was hij betrokken bij de bouw van de spoorweg of was hij een van de sponsors die Albert Thys wist te overtuigen? Naast het grote verhaal van de Congolese Spoorlijn, wordt hier ook de “petite histoire” verteld van een zekere Ch.r de Bauer, die men in archieven misschien kan achterhalen. ...

Citaat van Henry Morton Stanley: “*Without a railway, Congo is not worth a penny*”.